

Nachtlucht

Ken Follett bij Meulenhoff Boekerij:

Code Rebecca

Piraat

De man van Sint Petersburg

Door het oog van de naald

Op vleugels van de adelaar

Sporen naar de dood

Papiergeld

Pilaren van de aarde (De kathedraal)

Geheim

Nachtlucht

De ruimtetweeling

Gevaarlijk fortuin

De vlam van de vrijheid

De derde tweeling

De vuist van Eden

De countdown

Torenkraai

Nachtwakers

Sneeuwjacht

Brug naar de hemel

Val der titanen

Nacht van het kwaad

Kou uit het oosten

Het eeuwige vuur

Notre-Dame

De schemering en de dageraad

Nooit

De wapens van het licht

Cirkel der dagen

Ken Follett

Nachtvlucht

Engeland, 1939. In Southampton staat het meest luxe vliegtuig ter wereld klaar voor vertrek naar New York, maar of alle passagiers de reis zullen overleven?

Vertaald door Pieter Verhulst

Deze titel verscheen eerder bij Unieboek.

Eerste druk 1992

Derde druk 2026

ISBN 978-90-492-1358-9

ISBN 978-94-023-3060-1 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Night Over Water*

Oorspronkelijke uitgever: Macmillan Publishers

Vertaling: Pieter Verhulst

Omslagontwerp: Punchdesign | Johannes Wiebel

Omslagbeeld: © Adobe Stock, Mauritius images/Alamy Stock

Zetwerk: ZetSpiegel, Leerdam

© Ken Follett 1991

© 1992, 2026 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies

De eerste luchtverbinding voor personenvervoer tussen de Verenigde Staten en Europa werd in de zomer van 1939 geopend door Pan American. Dit duurde slechts enkele weken: toen Hitler Polen bezette, werden de vluchten opgeschort.

In deze roman wordt een denkbeeldige laatste vlucht beschreven, enkele dagen nadat de oorlog was uitgebroken. De vlucht, de passagiers en de bemanning zijn verzonnen. Maar het vliegtuig zelf heeft echt bestaan.

In september 1939 was het Britse pond 4,20 dollar waard.

Een penny was een twaalfde deel van een shilling, ongeveer twee cent.

Een guinea was een pond plus een shilling ofwel 4,41 dollar.

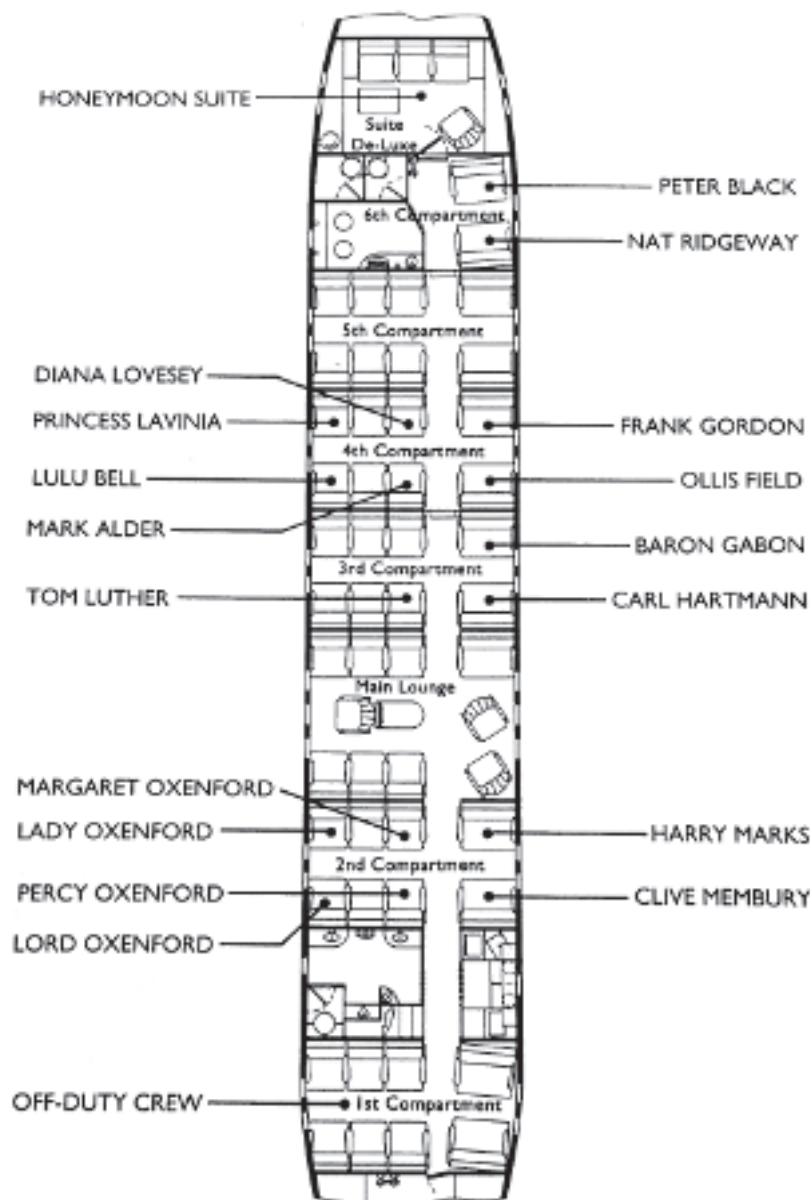

PASSENGER DECK PLAN

PAN AMERICAN AIRWAYS SUPER-CLIPPERS

PLANE: BOEING 314 - PASSENGERS: 74 DAY, 40 NIGHT - WING SPAN: 152 FEET HULL: 106 FT.
• POWER: FOUR 1500 H.P. WRIGHT CYCLONE ENGINES

Voor mijn zus Hannah

Deel 1

Engeland

I

Het was het meest romantische vliegtuig dat ooit gebouwd werd.

Op de kade van Southampton, om halfeen 's middags op de dag dat de oorlog was verklaard, tuurde Tom Luther naar de hemel. Hij wachtte bezorgd en nieuwsgierig tegelijk op het vliegtuig, telkens weer enkele maten neuriënd uit het eerste deel van Beethovens Keizerconcert, een aanstekelijke en toepasselijk krijgshaftige melodie.

Er had zich een menigte belangstellenden verzameld: luchtvaart-enthousiasten met verrekijkers, kleine jongens en sensatiezoekers. Luther schatte dat het de negende keer was dat de Pan American Clipper zou landen voor Southampton, maar het nieuwtje was er nog niet af. Het vliegtuig was zo fascinerend, zo betoverend, dat de mensen toestroomden om het te zien, zelfs op de dag dat hun vaderland in oorlog raakte. Aan de kade lagen twee schitterende oceaanreuzen afgemeerd, hoog oprijzend boven de mensen, maar deze drijvende hotels waren hun magische uitstraling kwijtgeraakt; nu keek iedereen naar de hemel.

Tijdens het wachten spraken alle toeschouwers over de naderende oorlog. De kinderen waren opgetogen bij het vooruitzicht, de mannen spraken deskundig op gedempte toon over tanks en artillerie, de vrouwen keken ernstig voor zich uit. Luther was Amerikaan, en hij hoopte dat zijn vaderland niet bij de oorlog betrokken zou raken; de Verenigde Staten hadden hier niets mee te maken. En trouwens, wat er ook gezegd werd van de nazi's, ze traden tenminste wel hard op tegen de communisten.

Luther was zakenman; hij was eigenaar van een weverij waar wollen stoffen werden vervaardigd, en hij had in het verleden veel problemen

gehad met de socialisten in zijn bedrijf. Hij was destijds aan hun grillen overgeleverd geweest, waardoor zijn zaak bijna geruïneerd werd. Daar was hij nog steeds verbitterd over. De herenkledingzaak van zijn vader was failliet gegaan door de hevige concurrentie van de Joden, en daarna werd de firma Luther Woolens bedreigd door de communisten, van wie de meesten ook Joden waren. Toen maakte Luther kennis met Ray Patriarca, en dat had zijn leven veranderd. De mannen van Patriarca wisten wel raad met de communisten. Er gebeurden een paar ongelukken. De hand van een heethoofd raakte bekneeld in een weefgetouw. Een ronselaar voor de vakbeweging werd bij een aanslag vermoord, zonder dat de daders gegrepen werden. Twee mannen die klaagden dat de veiligheidsvoorschriften werden overtreden kregen in een kroeg een pak slaag en belandden in het ziekenhuis. Een vrouwelijke oproerkraai-er trok haar aanklacht bij justitie in nadat haar huis was afgebrand. Dat had alles bij elkaar maar enkele weken geduurd; sindsdien was de rust weergekeerd. Patriarca begreep wat Hitler ook wist: communisten zijn net kakkerlakken die vermorzeld moeten worden. Luther tikte de maat, terwijl hij nog steeds de muziek van Beethoven neuriede.

Een motorsloep kwam uit het Imperial Airways-vliegbootdok en voer enkele keren heen en weer over de strook water waar het grote toestel zou landen, om te controleren of er geen wrakhout dreef. Er ging een geroezemoes langs de menigte, want het was duidelijk dat het vliegtuig in aantocht was. De eerste die de vliegboot opmerkte, was een kleine jongen met grote, nieuwe laarzen aan zijn voeten. Hij had geen verrekijker, maar die had hij als elfjarige ook niet nodig. 'Daar komt hij!' riep de jongen schrill. 'Daar komt de Clipper!' Hij wees naar het zuidwesten. Iedereen keek in die richting. Eerst zag Luther alleen een vage stip die evengoed een vogel kon zijn, maar al spoedig werden de omtrekken duidelijker zichtbaar en er verspreidde zich een opgewonden gegons onder de toeschouwers toen de mensen tegen elkaar zeiden dat de kleine jongen gelijk had.

Iedereen sprak over de Clipper, maar de vliegboot heette officieel Boeing B314. De luchtvaartmaatschappij Pan American had Boeing opdracht gegeven een vliegtuig te bouwen dat in staat was passagiers over de Atlantische Oceaan te vervoeren, en wel op de meest luxueuze

wijze. Het resultaat was een enorm groot, majestueus en indrukwekkend vliegend paleis. De maatschappij had zes van dergelijke vliegtuigen afgeleverd gekregen en er nog zes besteld. Wat comfort en elegantie betreft waren deze toestellen gelijkwaardig aan de fameuze zeekastelen die afmeerden aan de kaden van Southampton, maar deze schepen hadden vier tot vijf dagen nodig om de Atlantische Oceaan over te steken, terwijl de Clipper de reis in vijftientig tot dertig uur kon maken.

Het toestel leek op een gevleugelde walvis, dacht Luther toen het naderbij kwam. Het had een stompe snuit, zoals een walvis, een dikke romp en een slanke staart die eindigde in twee hoge staartvinnen. De grote motoren waren in de vleugels gebouwd. Onder de vleugels zaten twee korte drijvers die het toestel stabiel hielden als het eenmaal op het water was geland. De onderkant van de romp was scherp gesneden, als de kiel van een snelvarend schip.

Al spoedig kon Luther de grote rechthoekige raampjes onderscheiden, in twee onregelmatige rijen; daarachter waren het beneden- en het bovendek. Hij was zelf precies een week geleden met de Clipper naar Engeland gevlogen, zodat hij het interieur van het toestel kende. Op het bovendek waren de cockpit en het bagageruim, en het benedendek was bestemd voor de passagiers. In plaats van rijen stoelen was de passagierscabine ingericht met een aantal fauteuils en banken. Tijdens de maaltijden werd de ruimte veranderd in een restauratie en 's nachts werden de zitbanken uitgeklast om dienst te doen als bedden.

Er was alles aan gedaan om de passagiers te isoleren van de buitenwereld en het weer achter de raampjes. Op de vloer lagen dikke tapijten, de verlichting was gedempt en de bekleding was van velours in rustige tinten. Alle meubels waren dik gecapitonneerd. Deze geluidsisolatie dempte het gebrul van de machtige motoren tot een geruststellend gebrom in de verte. De gezagvoerder had een kalme uitstraling, de bemanning zag er fris en alert uit in de uniformkleding van Pan American en de stewards waren altijd attent. Het ontbrak de passagiers aan niets, er was een ruime keus aan etenswaren en dranken; wat je maar wilde verscheen als bij toverslag en op het juiste tijdstip: met gordijnen afgeschermd bedden als het tijd werd om te gaan slapen en

verse aardbeien bij het ontbijt. De wereld buiten het toestel leek onwezenlijk, alsof er een film achter de raampjes werd vertoond, terwijl het interieur van de Clipper een universum op zichzelf scheen.

Zo veel comfort was niet bepaald goedkoop. Een retourticket kostte 675 dollar, de helft van de prijs voor een eenvoudig huis. De passagiers waren leden van het koninklijk huis, filmsterren, directeurs van grote ondernemingen en de staatshoofden van kleinere naties.

Tom Luther behoorde niet tot deze categorieën. Hij was welgesteld, maar hij had er hard voor gewerkt en onder normale omstandigheden zou hij zijn geld niet verspillen aan overdadige luxe. Maar het was voor hem noodzakelijk dat hij de Clipper beter leerde kennen. Er was hem gevraagd een gevaarlijk karwei uit te voeren voor een machtig man... een heel machtig man zelfs. Luther werd niet met geld betaald voor dat karwei, maar het was in feite beter dat zo'n machtig man bij hem in het krijt stond.

Toch bestond de kans dat de hele zaak niet doorging, want Luther wachtte nog steeds op de uiteindelijke toestemming. Het ene moment wilde hij zo snel mogelijk aan het karwei beginnen, even later hoopte hij weer dat het niet hoefde te gebeuren.

Het vliegtuig daalde met een steile hoek naar het water, de staart lager dan de neus. Nu was het tamelijk dichtbij, en Luther raakte weer onder de indruk van de grote afmetingen. Hij wist dat het toestel tweeëndertig meter lang was en dat de spanwijdte van de vleugels vijftig meter bedroeg, maar die getallen bleven dorre cijfers tot je het geweldige gevaarte inderdaad door de lucht zag zweven.

Even leek het of het toestel niet meer gedragen werd door de lucht, dat het als een baksteen in zee zou neerstorten en onder de golven verdwijnen, maar toen bleef het horizontaal boven het water vliegen, alsof het aan een touw was opgehangen. Eindelijk raakte de onderkant van de romp het wateroppervlak en ketste toen weer op, als een steen die over een vijver wordt gekeild, zodat het leek of er telkens kleine explosies vlak onder water plaatsvonden. Maar in de beschutte riviermonding was weinig deining, zodat de romp een ogenblik later door het water sneed en aan weerszijden fonteinen van water deed opspatten. De Clipper doorkliefde het wateroppervlak en trok een witte vore in

het groene water. De aanblik deed Luther denken aan een eend die met uitgespreide vleugels op zijn zwempoten landt. De romp zakte dieper weg, zodat de watergordijnen aan weerszijden nog verder reikten, en langzaam kwam het toestel meer horizontaal, tot het vaart minderde en de walvisromp langzaam steeds dieper wegzakte. Toen de neus het water raakte, werd de snelheid veel sterker afgeremd, het buiswater slonk weg en het toestel voer traag als een schip door het water, alsof het nooit in de lucht was geweest.

Luther beseftte dat hij zijn adem had ingehouden en slaakte een zucht van opluchting. Hij begon weer te neuriën.

De vliegboot taxiede naar zijn ligplaats. Daar was Luther een week geleden van boord gestapt. De aanlegplaats was een speciaal gebouwde drijvende steiger met twee pieren. Binnen enkele minuten zouden de trossen bevestigd worden aan de stutten aan de voorkant en bij de staart van het toestel, waarna het toestel met lieren tussen de pieren van de steigers werd getrokken. Vervolgens konden de bevoorrechte passagiers van boord gaan, via de drijver en de steiger over de valreep naar de vaste wal.

Luther keerde zich om, maar hij bleef met een ruk staan. Naast hem stond iemand die hij niet eerder had gezien, een man die ongeveer even lang was als hij, gekleed in een donkergrijs kostuum en bolhoed, als een ambtenaar die op weg was naar zijn kantoor. Luther wilde verder lopen, maar hij keek nog eens. Het gezicht onder de bolhoed was niet dat van een kantoorklerk. De man had een hoog voorhoofd, helderblauwe ogen, een geprononceerde kaak en een smalle, wrede mond. Hij was ouder dan Luther, ongeveer veertig jaar, maar hij was breedgeschouderd en leek in prima conditie. De man zag er knap en tegelijk gevaarlijk uit. Hij keek strak naar Luthers ogen.

Luther neuriede niet meer.

De man zei: 'Mijn naam is Henry Faber.'

'Tom Luther.'

'Ik heb een boodschap voor u.'

Luther voelde dat zijn hart oversloeg. Hij probeerde zijn opwindingsgevoel te houden en sprak op dezelfde afgemeten toon als de man tegenover hem. 'Mooi zo. Laat maar horen.'

‘De man voor wie u belangstelling heeft, zal woensdag aan boord stappen van dit vliegtuig om naar New York te reizen.’

‘Weet u dat zeker?’

De man keek Luther strak aan, zonder iets te zeggen.

Luther knikte kort. Dus het karwei ging door. In elk geval was er een eind aan het wachten gekomen. ‘Bedankt,’ zei hij.

‘Er is meer.’

‘Ik luister.’

‘Het tweede deel van de boodschap luidt: “Stel ons niet teleur.”’

Luther haalde diep adem. ‘Zeg maar dat ze zich geen zorgen hoeven maken,’ zei hij, vastberadener dan hij zich voelde. ‘Die kerel mag dan uit Southampton vertrekken, in New York zal hij nooit arriveren.’

Imperial Airways beschikte over een servicestation voor vliegboten op de andere oever, recht tegenover de kaden van Southampton. Daar controleerden mecaniciens van Imperial de Clipper onder toezicht van de boordwerktuigkundige van PanAm. Bij deze reis was Eddie Deakin de boordwerktuigkundige.

De grondige inspectie was een omvangrijk karwei, maar de technici hadden er drie dagen de tijd voor. Nadat de passagiers allemaal van boord waren gegaan bij steiger 108, taxiede de Clipper naar de andere oever van de Hythe. Daar, in het water, werd de vliegboot op een rijdend plateau gemanoeuvreed en met een lier langs de helling omhoog getrokken. De Clipper leek nu op een walvis die balancerend op een kinderwagen de reusachtige groene hangar werd binnengereden.

De trans-Atlantische vliegreis betekende een zware belasting voor de motoren. Tijdens het langste traject van de reis, van Newfoundland naar Ierland, was het toestel negen uur lang in de lucht (en op de terugweg, tegen de wind in, duurde dezelfde etappe soms zelfs zestien en een half uur). Urenlang stroomde de brandstof naar de motoren, de bougies vonkten en de veertien cilinders bewogen onvermoeibaar op en neer, zodat de propellers met een doorsnee van vijf meter zich door de wolken, de regen en de stormen schroefden.

Voor Eddie was dat het mooie van de techniek. Het was een wonder en verbazingwekkend tegelijk dat mensen in staat waren machines te bouwen

die uur na uur perfect en nauwkeurig hun werk bleven doen. Er waren zo veel dingen die mis konden gaan en zo veel bewegende onderdelen, dat alles heel nauwkeurig berekend en geconstrueerd moest worden, zodat er niets afbrak, slipte of geblokkeerd raakte, of eenvoudig kapotging tijdens de duizenden mijlen lange vlucht van het eenenveertig ton wegende gevaarte.

Woensdagochtend zou de Clipper weer gereed zijn voor een nieuwe reis.

2

De dag dat de oorlog uitbrak, was een heerlijke zondag in de nazomer, mild en zonnig.

Enkele minuten voordat het nieuws via de radio bekend werd gemaakt, stond Margaret Oxenford voor het grote landhuis waar haar familie woonde; ze transpireerde in haar warme jas en onder haar hoed, en ze was woedend omdat ze naar de kerk moest. Aan de andere kant van het dorp klonk het eentonige luiden van de klok in de kerktoren.

Margaret had er een hekel aan om naar de kerk te gaan, maar haar vader stond erop dat ze de diensten bijwoonde, hoewel ze negentien jaar was en oud genoeg om zelf een mening te hebben over religie. Ongeveer een jaar eerder had ze de euvelen moed gehad tegen haar vader te zeggen dat ze niet langer naar de kerk wilde gaan, maar hij had geweigerd naar haar te luisteren. Margaret had gezegd: 'Maar is het dan niet hypocriet als ik naar de kerk ga zonder in God te geloven?' Haar vader had alleen geantwoord: 'Doe niet zo belachelijk.' Verslagen en boos had ze tegen haar moeder gezegd dat ze nooit meer naar de kerk zou gaan zodra ze op eigen benen stond. Moeder had gezegd: 'Dat zal je echtgenoot voor jou beslissen, kindje.' Wat haar ouders betrof was de zaak daarmee afgedaan, maar Margaret bleef erover mokken en elke zondagochtend werd ze weer woedend.

Haar broer en zus kwamen uit het huis naar buiten. Elizabeth was eenentwintig. Ze was lang en bewoog zich onelegant, en ze was niet bepaald aantrekkelijk. Er was een tijd dat de beide zussen alles van elkaar wisten, want van jongs af aan waren ze altijd in elkaars gezelschap omdat ze niet naar school gingen maar onderwijs kregen van gouver-

nantes en priv leraren. Ze hadden hun hartsgeheimen altijd met elkaar gedeeld, maar de laatste tijd waren ze steeds meer uit elkaar gegroeid. Als opgroeiende jongedame had Elizabeth de starre traditionele normen en waarden van haar ouders omarmd; ze was uiterst conservatief, zeer koningsgezind, blind voor nieuwe ideeën en ze stond vijandig tegenover veranderingen. Margaret koos voor de tegenovergestelde richting: ze was feministe en socialist. Ze had belangstelling voor jazzmuziek, voor kubistische schilderkunst en voor moderne poëzie. Elizabeth vond dat Margaret niet loyaal was aan het gezin, omdat ze er zulke radicale ideeën op na hield. En hoewel Margaret zich ergerde aan de onnozelheid van haar zus, vond ze het toch jammer dat ze niet langer zo vertrouwelijk met elkaar konden omgaan, want ze had maar weinig goede vriendinnen.

Percy, haar broer, was veertien. Hij had geen voorkeur of afkeer van radicale ideeën, maar hij was eigenzinnig van aard, daarom voelde hij wel sympathie voor de opstandige ideeën van zijn zus Margaret. Omdat ze allebei leden onder de tirannie van hun vader steunden ze elkaar en Margaret was daarom erg op hem gesteld.

Even later kwamen haar vader en moeder naar buiten. Haar vader had een afgrijselijke oranje-groene stropdas om – hij was vrijwel kleurenblind – die moeder waarschijnlijk voor hem had gekocht. Haar moeder had rossig haar en zeeegroene ogen, haar huid was bleek en de kleuren oranje en groen stonden haar erg goed. Vader daarentegen had zwart haar dat begon te grijzen en een blozende gelaatskleur, en zijn felgekleurde das leek wel een waarschuwing tegen een of ander gevaar.

Elizabeth leek op haar vader, met haar donkere haar en weinig regelmatige gelaatstrekken. Margaret had eerder de teint van haar moeder; een zijden sjaal in de kleuren van haar vaders stropdas zou haar goed staan. Percy's uiterlijk veranderde nog zo snel dat niemand kon zeggen op wie hij uiteindelijk het meest zou lijken.

Ze liepen over de lange oprijlaan naar het kleine dorp achter de hekken. Vader was eigenaar van de meeste huizen en al het bouwland tot in de wijde omgeving. Hij had niets gedaan om deze rijkdom te verwerven; een reeks huwelijken in het begin van de negentiende eeuw had de drie voornaamste families die grote landerijen bezaten met elkaar

verenigd, en het resultaat ervan was dat het grootgrondbezit van generatie op generatie werd doorgegeven.

Ze liepen door de dorpsstraat en over het gras naar de grijze stenen kerk. In processie stapten ze naar binnen: eerst vader en moeder, dan Margaret en Elizabeth, en Percy als laatste in de rij. De dorpelingen tikten bedeesd aan hun pet toen de Oxenfords door het middenpad naar de familiekerkbank liepen. De rijkere boeren, die allemaal land pachtten van vader, bogen eerbiedig het hoofd, terwijl dr. Roman, kolonel Smyth en sir Alfred beleefd knikten. Dit potsierlijke feodale ritueel deed Margaret elke keer weer ineenskrimpen van schaamte. Alle mensen waren toch gelijkwaardig in de ogen van God, of niet soms? Ze wilde het wel uitschreeuwen: 'Mijn vader is niet beter dan jullie, eerder veel slechter!' Op een goede dag zou ze de moed bijeenrapen en dat ook inderdaad roepen. Als ze een scène veroorzaakte in de kerk hoefde ze misschien nooit meer mee naar de dienst. Maar ze was nu toch te bang voor de reactie van haar vader.

Juist toen ze in hun kerkbank gingen zitten, terwijl de ogen van alle andere gelovigen op hen gericht waren, fluisterde Percy luid: 'Leuke das hebt u om, vader.' Margaret probeerde haar lachen in te houden en ze begon gesmoord te giechelen. Zij en Percy gingen snel zitten en verborgen hun gezicht achter hun handen. Ze deden alsof ze in gebed verzonken, tot de aanval van lachstuipen voorbij was. Daarna voelde Margaret zich beter.

De dominee hield een preek over de Verloren Zoon. Margaret vond dat de oude voorganger wel een onderwerp had kunnen kiezen dat meer aansloot bij de gedachten van de kerkgangers: de grote kans dat de oorlog inderdaad zou uitbreken. De premier had Hitler een ultimatum gesteld, maar dat had de Führer genegeerd, zodat elk ogenblik de officiële oorlogsverklaring werd verwacht.

Margaret vreesde de oorlog. Een jongen van wie ze veel had gehouden was in de Spaanse Burgeroorlog gesneuveld. Dat was ruim een jaar geleden gebeurd, maar af en toe hilde ze 's nachts nog steeds. Voor haar betekende oorlog dat duizenden andere meisjes evenveel verdriet te verwerken zouden krijgen, en die gedachte was bijna ondraaglijk.

En toch wilde ze aan de andere kant dat er oorlog zou komen. Jaren-

lang had ze zich geërgerd aan de laffe Britse houding tijdens de Spaanse Burgeroorlog. Haar vaderland had toegekeken toen de gekozen socialistische regering omver werd geworpen door een horde bruten, bewapend door Hitler en Mussolini. Honderden idealistische jongemannen waren uit heel Europa naar Spanje getrokken om daar te strijden voor de democratie. Maar ze hadden gebrek aan wapens en munitie, en de democratische regeringen in de rest van de wereld hadden geweigerd die te leveren, zodat de idealistische strijders weerloos waren gesneuveld. Daarom voelden mensen als Margaret zich kwaad, machteloos en beschaamd. Als Engeland nu fel verzet bood tegen de fascistten, zou ze weer een reden hebben om trots te zijn op haar land.

Er was nog een reden waarom haar hart sneller begon te kloppen bij de gedachte aan oorlog. Daardoor zou er zeker een eind komen aan het benauwde, verstikkende bestaan dat ze nu leidde bij haar ouders. Ze was verveeld, verkrampt en gefrustreerd geraakt voor de onveranderlijke rituelen in de familie en het doelloze sociale leven. Ze verlangde ernaar te ontsnappen en haar eigen leven te kunnen leiden, maar dat leek onmogelijk; ze was nog minderjarig, ze had zelf geen geld en ze had geen ervaring met werken. Maar, dacht ze hoopvol, dat zou zeker veranderen in oorlogstijd.

Ze had gefascineerd gelezen hoe in de vorige grote oorlog de vrouwen broeken hadden gedragen en in de fabrieken waren gaan werken. Nu waren er vrouwenafdelingen bij de landmacht, bij de marine en bij de luchtmacht. Margaret droomde ervan vrijwilliger te worden bij de Auxiliary Territorial Service, de afdeling vrouwen in het leger. Een van Margarets weinige praktische vaardigheden was dat ze een auto kon besturen. Vaders chauffeur, Digby, had haar leren rijden in de Rolls, en Ian, de jongen die in Spanje was gesneuveld, had haar zijn motorfiets leren berijden. Ze kon ook met een motorboot varen, aangezien haar vader een klein jacht had in Nice. De ATS had behoefte aan chauffeurs voor de ambulances en voor koeriersdiensten. Ze zag zichzelf al in uniform, met een helm op en schrijlings op de motorfiets, om spoedberichten over te brengen van het ene slagveld naar het andere, met een foto van Ian in de borstzak van haar kaki shirt. Ze was er zeker van dat ze dapper kon zijn als haar de kans werd gegeven.

De oorlogsverklaring vond plaats juist tijdens de kerkdienst, zo bleek later. Er werd zelfs luchtalarm gegeven om tien minuten voor halftwaalf, halverwege de preek, maar dat drong niet door tot het kleine dorpje, en achteraf bleek het trouwens vals alarm. Dus wandelde de familie Oxenford van de kerk weer naar huis zonder te weten dat hun vaderland officieel in oorlog was met Duitsland.

Percy wilde met een geweer op konijnen gaan jagen. Ze konden allemaal schieten, want dat was een geliefd tijdverdrijf in de familie en bijna een obsessie. Maar uiteraard weigerde vader Percy's verzoek, want het was ongepast om op zondag te jagen. Percy was teleurgesteld, maar hij legde zich bij het verbod neer. Hoewel hij eigenwijs en ondeugend was, durfde hij zich toch niet openlijk tegen zijn vaders wil te verzetten.

Margaret vond de kwajongensstreken van haar broer prachtig. Hij was de enige zonnestraal in haar sombere leven. Vaak wenste ze dat ze ook de spot met haar vader durfde te drijven, zoals Percy dat kon, en dan achter zijn rug lachen, maar ze werd altijd te boos om grappen te maken.

Toen ze het huis betraden, zagen ze verbaasd dat een dienstmeisje blootsvoets bezig was de planten in de hal water te geven. Vader herkende haar niet en vroeg kortaf: 'Wie ben jij?'

Moeder zei met haar Amerikaanse accent: 'Ze heet Jenkins, en ze is deze week in dienst gekomen.'

Het meisje maakte een verlegen buiging.

Vader zei: 'En waar voor de duivel zijn haar schoenen?'

Op het gezicht van het meisje verscheen een argwanende trek en ze keek beschuldigend naar Percy. 'Neem me niet kwalijk, milord, maar dat heeft de jonge lord Isley gezegd.' Percy had de titel Earl of Isley. 'Hij heeft tegen mij gezegd dat de dienstmeisjes op zondag blootsvoets moeten werken, als blijk van respect.'

Moeder slaakte een zucht en vader snoof verachtelijk. Margaret moest onwillekeurig giechelen. Dat was een van Percy's favoriete streken: nieuwe personeelsleden in de maling nemen met verzonnen huisregels. Hij kon met een stalen gezicht de raarste dingen zeggen, en aangezien de hele familie de reputatie had erg excentriek te zijn, was men geneigd alles wat hij zei te geloven.